

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Helyegdíj 30 kr.

Nyitltár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

és kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papírnagy-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Világbéke.

Nagy-Enyed, 1897. április 21.

Azon tűnődöm el hosszasan, hogy mi történnék, ha a nagyhatalmak évi összes hadseregköltségeik összegét, mintegy 1200 millió forintot, más, szociális bajok orvoslására fordítanák. Elgondolom, hogy ha sok millió embernek csak 100—100 frtjával megjavítanák a sorsát: már is 12 millió emberrel esőkenne a szociálistus hadseregének száma, a nyomorral küzdők, éhezők s így könnyen felizgathatók táborába.

Nem nehéz levonni a következtetést ebből, hogy így tulajdonképpen maguk a hadseregek, az örökös háborus készülődés, az öldöklő fegyverek újabb és újabb tökéletesítései okozzák a század legnagyobb betegségeit: a szociálistust, az anarchizmust, s más egyéb társadalmi nyavalyákat. Sőt a nemzetgazda tovább megy a számításban, mert ő a nemzeti vagyon esőkkenését is a hadsereg rovására írja.

Kimutatja ugyanis, hogy az európai hadseregek békeállománya összesen megközelíti a 3 milliót. Ez a három millió ember nemesak hogy évi 1200 millióba

kerül a nemzeteknek, hanem elvonatván a nemzeti munkától, átlag fejenként évi 300 frt vesz el a nemzeti jövedelemből is. Ez ismét 300 millió frt veszteséget jelent a nemzeteknek; még pedig éppen annak az elemnek a munkájából vesztik ezt el, amely a munkára a legalkalmasabb, legfrissebb és legkészségesebb is — az erőteljű duzzadó első fiatalság munkájából.

Mehetnénk tovább a számok egész során végig. Elmondhatnók, hogy a tulfeszített, már a végletekig ért fegyverkezés nem képezi a béke biztosítékát; sőt ellenkezőleg, ebben a tulfeszített hangulatban csak az idegesség, az érzékenység növekszik s egy kétes kukkanás elégséges arra, hogy egész Európa fegyverben álljon s teljes készenlétben várja a legidegesebb hatalom támadását.

Csak az nem bizonyos még, hogy melyik a legidegesebb hatalom. Otthon mindenki esilapító szerket szed, hogy ne lássák az izgatottságát. Aki megmaradon türelmetlen: annak az orvosai adnak be idegaltató orvosságot. A diplomácia, a békének ez a híres orvoskara, azonban folyton konzultációkra futkos össze; s a hol három összejön a

tudós professzorok közül, ott a szomszédok bizonyosan tudják, hogy valaki nagy beteg s valami új békeflastromot kell kitalálni a meggyógyítására.

S mikor ilyen szomorú a helyzet, találhatunk benne némi erős vigasztalást is. Azt a vigasztalást találjuk benne, hogy ennek a helyzetnek Európa népei nem barátai, hogy az óriási polgártársadalmak nehezen viselik ezt a nehéz állapotot, hogy a parlamentek egész Európában csakis kényszerítvük népüket terhelni azzal a rettenetes összeggel, mely adók terhéből jön össze évről-évre az államkasszába, hogy a hadseregek részére elköltessék és elenyésszen a nélkül, hogy az állam csak némileg is érezhetné, hogy annak némi kamatozása mégis csak lesz valaha

Mindenki tudja, hogy ez nem tarthat soká!

A megoldásnak rövid időn be kell következnie. Egy-két évtizedet nem bírnak ki már a népek ebben a helyzetben s be kell következnie egy olyan akciónak, amely lehetetlenné fogja tenni a puskaporgyűjtést, mely felrobbanthatja a világot.

TÁRCSA.

A bársongyerek.

Írta: Pili Lajos.

Sápadt, vézna alak csavarog az utcán.
A járó-kelők messze elkerülik; hogyné,
mikor olyan ijesztő kinézése van?
Meg-megáll, ujjával belemélyed gyér,
sarga hajába, majd rekedten felkaczag és
futni kezd. Rongyait, mint megannyi szár-
nyakat, utána lebegtetni az őszi szél . . .
A templomból jövő, nyugsgo sokaság szana-
kozva mormogja utána: „Szegény bársony-
gyerek!” . . .

Kiesike, ineci-finez, rövidnadrágos gyerek
voltam még akkor . . . Egy padban ültem
vele az iskolában.

Hejh de sokan voltunk még akkor, akik
irigykedtünk rá! . . . Hogyné, hisz ő volt
a tanító kedvence! Egész nap az ő szószke
fejét simogatta; még arra is vigyázott, ne-
hogy a keze betintásodjék.

Erzékeny is volt nagyon! Ha csak egy
légy szállt rá, rögtön elpityeredett. Nekünk
még ránézni sem volt szabad. Eneveztek
hát őt „ne nyulj hozzám“-nak „bársongye-
rek“-nek.

Rajta is maradt örökre! Ma sítes annak
más neve, pedig réges-rég kinőtt már a rö-
vid nadrágból.

Szülei tekintélyes polgárai voltak a kis
városnak. Édes atyját, azt a jóságos arzu
embert, mindennap láttuk, mikor fiát az
iskolába kísérte.

Édes anyja nagyjól, büszke asszony volt.
Gyermekeivel semmit sem törődött. Rende-
sen zajos társasággal setalt, vagy kocsi-
kázott a városban végig.

Az apa igyekezett az anya helyét is be-
tölteni. Szerette, becézte a gyermekét.

* * *

Az apró nemzedék felesperedik! . . .
A b . . . i gimnázium kapuja előtt talál-
koztam újra a bársongyerekkel. Éppen az
édes apjától bucsuzott. Sirtak keservesen.
Nem tudtak egymástól megvalni. Fel-felzo-
kogott az apa, mintha utoljára bucsuzott
volna szemfenyétől, egyetlen fiától . . .

Aztán jártunk sokáig iskolába . . .
Ő mindig szerény, félénk volt. Sohasem
lehetett szavát venni. Megmaradt bársony
gyereknek. . . .

Láztól égett az iskola. Magkaptuk a hus-
vétibizonyítványt. Siettünk csomagolni, utazni,
hogy otthon tölthessük a karácsonyi ünne-
peket.

Talán két napig lehettem otthon. Éppen
a templomból jöttem édes apámmal. Nagy
népesödület volt az utcán. Itt-ott zür-za-
varos hangok hallatszottak a tömegből.

Árvereztek.

Egy bankhivatalnoknak adták el minde-
net. Mint kezes, nagy összegű váltókat irt
ala, miket se ő, se az adós nem tudtak ki-
fizetni.

Mindenki szánakozott rajta, mert becsü-
letes, dolgos embernek ismertek.

Titokban azt rebesgették, hogy felesége
sodorta a bukásba. Az vette rá, hogy egy
jó barátjáért — aki tain inkább az asz-
szonynak volt barátja — jót álljon.

Szegény ember végső kétségbeesésében a
lopáshoz fordult. Meglopta a becsületére,
örzésére bizott pénztárt.

A sikkasztásra rájöttek, mielőtt a pénz-
nek hasznát vehette volna.

Még ez sem volt elég. Felesége elhagyta.
Megszökött azzal az emberrel, aki az egész
családot nyomorba döntötte. Megszökött a
lopott pénzzel, ott hagyta kétségbeesett urát,
gyenge, tehetetlen kis gyermeket.

Rettenetes!

A férfi nem találta meg se pénzét, se fe-
leségét.

Mit tegyen?

Egy ut állott csak előtte: a szegény elől
a halálba!

Sokáig habozott.

Hogyné, mikor úgy szerette egyetlen
gyermekét?

Mikor aztán látta, hogy nincs menekvés,
ha a halált nem meri, elválasztja gyermekét

Nem egyszerűbb dolog volna-e az a kéznél kínálkozó megoldás, hogy az európai hatalmak diplomáciája együttesen egy nemzetközi béketanácsot képezzen, mely minden vitás kérdés felmerülésekor nyomban összegyűl, s mint egyetlen, megfélebbizhetetlen areopag nyomós szóval döntene igazság szerint? Nagyon egyszerű dolog volna kimondani, hogy a hódítás joga megszűnik s az államok mostani határaiton belül politikailag érinthetetlenek. Vagy nem lehetne-e egy 50 évre szóló nemzetközi békeszerződést elfogadtatni a hatalmakkal, mely szerződésnek az lenne a főszankciója, hogy a szerződészegő szemben fogja magával találni az összes többi szerződéses hatalmat?

Vagy akármi módot proponáljanak a nemzetközi bőlesek, csak vigvék már egyszer tőlünk messzire az örökös háborus félelmet s hagyjanak meg bennünket aggodalom nélkül a mi békés polgári műhelyeinknél, hogy ápolhassuk szeretettel és buzgalommal saját hazánk, nemzetünk életérdekeit, s hogy ne rettegjünk minduntalan a háboru rémeitől.

Az európai parlamentekből alakult interparlamentáris békekonferencia tanácskozásai jutnak eszünkbe. A világbéke eszményeért küzködők nem folytatnak meddő harcot. El fog következni az általános kiábrándulás ideje, amikor a nemzetek egész teljökben fognak a világbéke megtestesítésén fáradozni.

A háboruk rémképeit nem is idézzük. Hiszen elég rémes a fegyveres béke képe is s amattól sem irtóznak már annyira, mint még egy ilyen 30 éves

békétől, amilyenben most részünk van. A család, az egyén, a társaság issza meg a levét ennek az állapotnak s az ingerültség az embereket oda viszi, hogy — Isten bocsássa meg nekik! — már inkább a háborut óhajtják, mint a jelen állapotot.

Ez bizonyára nagy eltévelyedés, mert egy nagy háboru iszonyatosságaitól mindenkor óvjon meg minden nemzetet az Isten. A nemzet díszét, virágát tizedeli meg a háboru; nemcsak nyomor, hanem mély, mély gyász is jár a nyomában. Jaj a legyőzöttnek, de jaj a győzőnek is! Mindkettő siratja jobbainak legjavát, nemzeti erejének a tejszínét, a hősokeket, akik győztek volna, ha el nem hullanak.

És a közös gyász után mindenik azt fogja kérdezni: tulajdonképpen miért volt szükséges ez a nyomor, ez a fájdalom?! Ki kényszerített bennünket arra, hogy vérünk hulljon el, mikor ugyanily eredményt értünk volna e nélkül is?

A tanulság pedig az lesz, amit a békebarátok hirdetnek már évtizedek óta: hogy nemzetközi békebiróságokra kell bízni a vitás nemzetközi kérdéseket, mert csak így remélhető, hogy megszabadulhatunk az örökös fegyverkezéstől, az örökös hadseregszaporítástól.

Az általános befegyverkezés lesz az örök béke kezdete.

Névmagyarosítás az ezredéves esztendőben.

A családnevek használata a XIII. század elejével kezdődik. Addig nálunk is mindenki azt a nevet viselte, melyet a kereszteselne nyert. Az előkelő nemes birtokos osztály

tagjai ekkor váraik, birtokaik után kezdték a vezetéknev felvételét, a polgári és jobbágyi osztály azonban csak a XIV. században vége felé kezdett vezetéknevet szórványosan használni. A XVI. században már az államok nyilvántartás céljából a vezetéknev felvételét és használatát kötelezővé tették. Mielőtt azonban ez történt volna, már maga a társadalom nevezte el kitünőbbjeit apja nevéhez való „fi” szócska ragasztása által s így keletkeztek nálunk a Geröfy, Palfy, Péterfy stb. nevek.

Az első kényszerített vezetéknevek felvételére II. József császár alkalmazta a zsidók ellen 1787. július 28-án kelt rendeletével, melyben meghagyta, hogy külöbség nélkül minden zsidó német vezetéknevet vegyen föl és azt élethossziglan meg ne változtassa.

Az első rendeletet, mely a névmagyarosítás szabályozásáról szól, Ferencz császár adta ki 1814. november 13-án, melyben szigoruan meghagyta, hogy nevét mindenki csak helyhatósági engedéllyel és csak fontos okoknál fogva változtathatja meg.

Az első tömeges névmagyarosítás 1848 és 1849-ben fordult elő, mikor az elsőben 526, az utóbbiban pedig 148 nagykoru magyarosította nevét. Ezen névmagyarosítások érvénytelenségét a cs. kir. polgári és katonai kormányzóknak 1849. év december 15-ől kelt rendeletével mondta ki. A közp. nevm. társ. múlt évi november 22 en kérvényt adott be a belügyminiszter urhoz, melyben az 1848/49. évi névmagyarosítások érvényességének elvben való kimondását napról-napra várjuk.

Az ötvenes években alig történt néhány névmagyarosítás, de annál tömegesebb volt 1861-ben, mikor 213 és 1862-ben, mikor 332 névmagyarosítás történt. 1850-ig a névmagyarosítás belyegmentes volt, minthogy addig a magyar korona országában a bélyeg általában nem létezett. 1850. október 1-től a bélyeg 15 kr, 1863. január 1-től pedig 5 o. e. forint volt. Az utóbbi intézkedés megakasztotta a névmagyarosítást és csak az

tól a piszok, a szenny, a börtön: kezébe ragadta a gyilkos fegyvert és szíven lötte magát.

Szegény szív!

A határtalan szeretet, a boldogság, bü, öröm, egy eltemetett mennyország, minden meghidegültten fekszik benned . . .

Pár sort hagyott csak hátra:

„Édes, egyetlen fiam, szegyenem nem tudtam túlnéni; légy ember, so'se felejtésd el szerencsétlen apádat!”

S az a kis tehetetlen gyermek ki volt lökve a világba, nem volt semmije, csak két lesütött szeme, még egy pár sor írása meggyalázott apjától.

Szegény bársonygyerek!

* * *

Kavarja a szél a havat; ezudar hideg, ködös novemberi éjjel! Az utczák elhagyottak. Még a házi eb is didereg, vakkant egyet és behuzza magát vaczkába.

Nincs egy élő lélek se az utcán.

De mégis. Amo! egy magas férfi lép ki a kávéházból. Szemére huzott kalappal siet előre. Nem veszi észre, hogy egy vézna, kopott fiatal ember követi.

Pedig ha megfordulna! Felelmes tűz ég annak szemében! Össze-össze rázkódik, szívéhez kap, mintha ott fajna neki valami. Sokszor ugrásra készül, hogy megragadja az előtte haladót. Nem! Göresösen huzza vissza

kezét. Leküzdí indulatát és követi amazt, mint az arnyék.

Az pedig mind jobban kabátjába burkolozik, meggyorsítja lépteit, nem vesz észre semmit.

Befordulnak. . . . Az gyorsan bemegy a nyitott kapun, fel a lépcsőn, a vezna gyerek utána.

A szobaajtó kinyílik; ketten lépnek be és hármán vannak oda beun.

A csábító, a lelketlen anya, a sápadt, elzüllött fiu. Felettük lebeg, negyediknek, a meggyalázott, eltemetett apának boszuálló szelleme!

Egyik sem bír beszélni, csak merően bámulják egymást.

A vézna fiu arcát rettenetes mosoly torzítja el. Szólni akar, de torkában ful a szó! Göresösen hörög. Azok a lesütött, kek szemek kifordulnak gödreikből, úgy, hogy csak a fehérjük látszik. Majd, mint az örült, fejéhez kap, felugrik, mielőtt amannak ideje lenne védekezni vagy kiáltani, mellen ragadja! Rettenetes erővel leteperi a földre és fojtogatni kezdi . . .

A remítő túsára magához tér az elájult asszony. Velőt rázó sikoltással veti magát a vergődök közé.

A vézna fiu megtántorodik, felkaczag, elengedi áldozatát!

Szemei vérben forognak, teste minden izében lázasan reszket; megkapja a kétségbe-

esett asszony torkát, hiába vergődik, hiába könyörög, kezei vaskapocsként szorítják és —

Mire a nagy zajra összecsdültek, a not már holtan találták. A magas, barna férfi még mindig eszméletlenül a szőnyegen hevert.

A vezna, sápadt fiu pedig ott állt a szoba közepén lesütött szemekkel, kezében egy papírrongyot szorongatva. Megörült szegény. Nem emlékezett semmire, nem tudta, mit tett.

Megölte az édes anyját!
Szegény bársonygyerek!

* * *

Két év múlva mint gyógyíthatlan, ártalmatlan örültet haza eresztettek. Itt van azóta napról-napra soványabb, bétegebb. Az emberek könyörületességéből éldegél. Nincs semmije, csak édes apja levele.

Ezt feltve örzi, keblén tartogatja. Neha azt hiszi, hogy el akarják tőle venni; ilyenkor felkaczag gunyosan és elkezd szaladni, mindenki ijedten tér ki előle.

Ha neha-neha az utcán találkozom veled, megállítom.

Nem ismer meg.

Elveszi az alamizsnát, rám nevet, hiába kerdezősködöm, nem felel rá semmit.

Istenem, ez az az ember, akit annyian irigyeltünk!?

Kicsordul a szeméből a könny, megsiratlak téged, szegény bársonygyerek!

1867. évi alkotmányos idő újraeredése adott ismét annak nagyobb lökést. Innen kezdve a névmagyarosítás bár lassu, de folytonos emelkedést mutat, a nagyobb mozgalom azonban csak 1881-ben, a központi névmagyarosító társaság alapításával keletkezett, melynek kérelmére ugyanaz évben a bélyegszállítás 5 forintról 50 krra történt.

E bélyegszállításnak hathatós befolyása volt a névmagyarosítás terjedésére, mivel még ez évben 1261, a rákövetkező 1882. esztendőben pedig 1065 folyamodónak engedték meg a névváltoztatást. Mindezeket azonban száma nézve fölülmulta az 1896-iki ezredéves esztendő, melyben 1589 folyamodónak engedték meg a névváltoztatást. Noha már az 1895. évben is nagy volt az engedélyezett névváltoztatások száma (1046) és ez is 180 esettel fölülmulta az ezt megelőző 1894. évet, mégis az 1896. év eredménye 543-al nagyobb volt az 1895. évi névváltoztatási esetek számánál és így az 1896. ezredéves esztendő, az esetek számát tekintve, a legkedvezőbb volt valamennyi eddigi évnél.

Mondjuk névváltoztatások, mert most is fordult elő néhány oly eset, melyben az illető idegen hangzású nevét más idegen hangzású névvel cserélte fel. Így lett Gold Antal r. kat. vallású, bécsi születésű és drezdai lakos, festőművészből Pepino. Löwy m. vallású, kaali lakos kiskorú gyermekeiből Lóte és Wlach Ada r. kath. vallású, fiumei születésű, budapesti lakosból Stiglich. Olyan is volt, ki magyar nevét kétes hangzású névvel cserélte fel és lett Molnárból Vöczküdi. Azok száma pedig, kik magyar nevüket más magyar névvel felecsereleltek, az 1896. év II. felében 12 volt. Ezek Fényszarusi, kiből Feher, Hamati, kiből Hódosi, ifj. Iregi, kiből Somogyi, Kádár, kiből Ferenczi, Melegh, kiből Meleghegyi, Major kiből Szigeti, Nyíri, kiből Németi, Szűts, kiből Petneházi, Sára, kiből Szöllösi, Vertessy, kiből Mezey, és Varkoly, kiből Konez lett.

Történeti nevek fölvételében az 1896. év II. fele bővelkedik. Antolik Pál gör. kat. csendőr Hunyadi, Ettl Adolf r. kat. kereskedő Petőfi, Gajdos János r. kat. rendőr Hunyadi, Hamza György r. kat. pályőr Hunyadi, Hiró József ref. vallású vasúti kalauz Hunyadi, Hajdinjak Pál r. kat. csendőr Hunyadi, Muha András r. kat. bányamunkás Hunyadi, Offertaler János r. kat. kovácsmester Teleki, Petrusovics Lajos r. kat. ujhutai lakos Rakóczi, Pudesna Boldizsár r. kat. fuvaros Széchenyi, Pozmor József r. kat. mozdonyvezető Bánfi, Posztl József r. kat. esornai lakos Perczel, Stepp Miklós r. kat. fekező Zrínyi, Truszik Márton ág. hitvall. kalauz Teleki, Hidak Péter r. kat. napszámos Batyányi és Zana György ref. vall. kőfaragó Darányi lett.

A névmagyarosítás keresztnevekre, az illetők hátrányára, tovább történik, még pedig fokozottabb mértékben, mint eddig történt. A legkedveltebb név Gerő, melyre hat, László, melyre szinte hat, Lukács, melyre öt, Balázs, melyre négy, Gáspár és Kelemen, melyre négy-négy, Sándor és Vincze, melyre három-három, Rózsa, Kálmán, Károly, Márton és Pál, melyre két-két, valamint Boldizsár, János, Benedek, Bálint, Akos, Dénes, Ferencz, Gazsi, Lőrincz, Józsa, Rezső, Sebestyén, Szilárd, Ervin és Elek, melyekre egy-egy folyamodó magyarosította nevét.

A legtöbb névmagyarosítás még mindig a székes-fővárosban történik, miben nem kis érdeme van a központi névmagya-

rosító társaságnak. Az 1896. év II. felében 906 folyamodó közt 210 budapesti volt s így az összes folyamodóknak 32 százaléka. Vidéki városaink és nagy- és kisközségeink közül a legtöbb folyamodást a következő helyeken adták be: Arad 77 (az aradcsanádi vasutársaság alkalmazottjai közül 62 család magyarosította a nevét), Ujhuta 67 (Pogonyi Bernát plebános érdeme), Szapári-Liget (Ujlaky József kincstári ügyész érdeme), Répáshuta 10, Ó-huta 3, Görgény-Szent-Imre 6, (Péché Dezső m. kir. erdőmester érdeme), Nagyvárad 13, Szeged 10, Győr 8, Kassa 7, Kolozsvár 7, Miskolcz 7, Pécs 7, Esztergom 7, Szekesfehérvár 6, Brassó 5, Baja 5, Debreczen 5, Nagy-Kanizsa 5, Szatmár 5, Gyöngyös 5, Balassa-Gyarmat 4, Ujpest 4, Temesvár 4, Szolnok 4, Selmeczbánya 4, Kecskemét 3, Hódmező-Vásárhely 3, Pozsony 3, Szabadka 3, Vágújhely 3, Szászrégen 2, Nagy-Szeben 2, Szegszárd 2, Jászberény 2, Szeentes 2, Békés 2, Nagy-Enyed 2, Czegléd 2, Versecz 2, Pápa 2, Nagy-Károly 2, Nagy-Szombat 2, Magyar-Óvár 2, Eger 2, Nyitra 2, stb. — Bécsben 14, a németbirodalmi Drezda, Boroszló és Dessauban, valamint a boszniai Derventben és a romániai Krajóvában egy-egy névváltoztatási eset fordult elő.

A névváltoztatók állás és foglalkozás szerinti összeállításából kitűnik, hogy most is legtöbb a kiskorú gyermek és tanuló, t. i. 163, illetve 49, mely körülmény az iskolákban uralkodó nemzeti szellemre vezethető vissza. Ezeket követik az értelmiségi keresethez tartozó vasúti hivatalnokok (98), magánhivatalnokok (47), állami tisztviselők (19), tanítók és tanítónők (22), orvosok (9), mérnökök (9), papok (7), tanárok (7), erdészek (7), színészek (6), ügyvedek (4), gyógyszerészek (3) és egy-egy vegyész és szülésznő, összesen tehát 271 egyén, vagyis az összes 906-nak 30 százaléka.

Következnek a csendőrök 62, a rendőrök 9, a tényleges szolgálatban álló katonák 6, a pénzügyőrök 3 és a hivatal- és magán-szolgák 11 névmagyarosítással. — Az önálló iparosok közül 45, az iparos segédek közül 37, az önálló kereskedők közül 3, a kereskedő segédek közül 30 magyarosította nevét. — Volt még 3 gyáros, 9 gyarmunkás és 5 ügynök, utazó és alkusz, ki szintén ebben a felevben magyarosította nevét. — A mezőgazdasági osztályhoz tartozók közül 5 földbirtokos és berlő, 8 gazdatiszt, 17 napszámos, 13 földműves, 19 fuvaros, szekeres, 2 cseled és 5 magánzó magyarosította nevét. Vegre 101 névváltoztatónak a foglalkozása a belügyminiszteri kimutatásban nincs kimutatva.

A névváltoztatók közt vallásra nézve még mindig az izraeliták vannak — dicséretükre legyen mondva — többségben. Az 1896. év II. felében 402 izraelita vallású magyarosította nevét és e szerint az összes névváltoztatóknak 44.37 százaléka.

Római katolikus volt 381, görög katolikus 30, görög keleti 14, ágostai hitvallású 53, református 25, baptisza egy, unitárius pedig egy sem.

A névmagyarosítások számát tekintve, az eredmény az 1896. év II. felében kielégítő volt. Nagyobb eredmény csak a vidéken történő tömeges névmagyarosítástól várható. Ennek előmozdítására legtöbbet tehetnek a lelkészek, tanítók, főszozolgabírák, jegyzők stb., kik a néppel leginkább érintkeznek és annak természetét és hajlamát ismerik, mivel a nép minden jóra és nemesre haj-

landó, ha vezetőik őket erre alkalmas módon és időben figyelmeztetik és az ügy sima és gyors lebonyolítását elősegítik.

Sok panasz van a névmagyarosításügyek lassu elintézése miatt, de ennek sok esetben maguk a kérvényezők is az okozói. Leggyakrabban a folyamodások helytelen fölszerelése, valamint hogy azokat másutt nyújtják be, nem pedig az illetékes hatóságnál. Késlelteti az ügy elintézését még az is, hogy a fölveendő új név nincs helyesen megválasztva. Ismételve figyelmeztetjük az illetőket, hogy a belügyminisztérium az aa, uó, eó, ch, th ts, ss, ff stb. hasonló betűkkel való neveket nem engedélyezi és hogy a fölveendő új név csak a jelenleg divó helyesírás szerint engedélyeztetik. A régebbi neveknél a th, y, oo stb. betűk használata helyes, mivel akkor úgy irták azokat és p. o. az y betűt nemcsak a szó végén, hanem egyebütt is használták.

Sokan abban a nézetben vannak, hogy az y végbetű nemességet jelez, pedig tévednek, az csak legfőlebb egy régebbi nevet jelent. Beteges képzelődés tehát azoktól, és nem is vall jóhiszeműsége, kik a régebben divó helyesírás szerint akarják nevüket magyarosítani. Különben az erdélyrészi megyékben a nemesség mindig i betűt használt nevének végén, és legnagyobb része nevet helyesen most is úgy írja.

Nevet még most is sokan azért vonakodnak magyarosítani, mivel tekintettel vannak az elődökre. Csakhogy elfelejtik, hogy az idegen név viselője már nem az, mi bevándorolt őse volt, benne talán egy szikra sincs már a bevándorolt véreből. Miért ragaszkodik tehát régi nevéhez, miért nem akarja az áldozatot meghozni új honának, mely elődjét vendégszeretettel befogadta és új hazát adott neki?

A központi névmagyarosító társaság bárkinék, ki akár levelben, akár személyesen hozzá fordul, ezután is ad felvilágosítást. Az utóbbiakat, különösen a helybelieket, fölkérem, hogy hozzám lakásomra (I kerület Krisztinaváros, Attila-utca 137. sz. alatt) fáradjanak, hol naponként d. u. 2¹/₂–3¹/₄ óra közt található vagyok, mikor is nemcsak megadom a kellő felvilágosítást, hanem a szükséges okmányok (leggyorsabb esetben anyakönyvi kivonat és illetőségi bizonyítvány) beszerzése után a folyamodást díjmentesen elkészítem és megmondom a további teendőket.

Telkes Simon,
a központi névmagyarosító társaság elnöke.

Szinház.

(*) Midőn az elmúlt őszszel Bokody Antal jól szervezett társulatával tölünk téli állomáshelyére távozott, őszinte szívvel mondottuk: „A viszontlátásra!”

Ez a viszontlátás most bekövetkezett, a nagyenyedi közönségnek mindenesetre öröme, és hogy a társulatra is örvendetes legyen, az már részben a közönségtől függ, és ez, reméljük, tudni fogja, hogy mivel tartozik e válogatottnak, derék társulatnak és nem fogja azzal megbánatni, hogy ujjal fölkeresett bennünket.

Itt látjuk az előző társulat színe-javát, fölfrissítve új, jó nevű erőkkel. Bokody, Kovács, Krasznai, Szebeni, Bokodyné, Károlyiné, Bándi Róza már az előző évi szereplésből kedvencei a közönségnek; Derék, Szalóczy olyan nevek az előzőekben ismert vidéki színpadokon,

4. oldal.

hogy tőlük is csak jó várható és bizonyára rövid időn ök is a kedvencek közé fognak sorakozni.

A kilátásba helyezett műsor a régi jó darabokon kívül magában foglalja az újabb termékek legjobbjait; hogy az előadások rendezése gondos, a ruhatár megfelelő, azt már tudjuk, és így, ha Bokody a tőle megszokott jó előadásokat szolgáltatja, jó időnyre számíthat.

Az előadások sorozatát e hó 18-án, husvét vasárnapján, Géczy István pályanyertes népszínműve: „A gyimesi vadvirág” nyitotta meg.

Géczy az őszszel még a társulat szerény tagja volt, azóta nagyot nőtt, nem ugyan testben, mert remségesen nyurga volt már akkor is, hanem szellemi értékekben. Darabjával bebizonyította, — és ezt természetesen nem mi fedeztük fel — hogy ezerszeresen jobb író, mint színész, és ha netalán szerény sorainkat olvasná, nem fogja rossz néven venni azon kijelentésünket, hogy sokkal örömeztőbb látjuk, élvezzük darabját a színpadon, mint látjuk őt magát játszani.

A sok küzdés, nélkülözés meghozta jól megérdemelt gyümölcseit; élvezze azt hatványozva sokáig!

A darabot jó híre megelőzte; a fővárosi sajtó igen meleg hangon méltatta érdemeit, melyeket mi is készséggel ismertünk el. Különösen zamatos nyelvezete, a csángó népszokások találó színezése és a pompás epizód alakok teszik kedvelté a darabot, melynek bővebb ismertetésébe azért nem látjuk szükségesnek belemenni, mert azt a közelmúltban bőven megtette a fővárosi sajtó.

A darabban előforduló dalok is mind változatosan szépek és azokat Szalóczy Irén (Magdolna), ki új tag és mai szerepléséből ítélve igen jó aquisitívának ígérkezik, valamint Bándi Róza annyira érvényre emelték, hogy minden ének-számukat ismételnök kellett.

A másik főalakot, Balánka Imrét, Kovács Sándor játszotta, a tőle megszokott hévvel, routinnal. A nem annyira szerelmében csalódott, mint büszkeségében sértett Fabián Gyurkát Baróthy állította élénk igen elfogadható módon.

Kitűnő volt Bokody a részeges harangzó szerepében, s híven segédkezett a jó játékában szerelmes fia és alter egoja Szebeniben. Igen jól megjátszott alakokat mutatnak be kisebb, de jellegzetes szerepeikben Károlyiné, Derék, Krasznai, C. Vertán Anna, Karolyi. A csángó jellemzők hívek voltak és pompásan festettek, a tájszólást pedig, különösen C. Vertán Anna és Bokodi, kitűnően eltalálták.

A tapsaival egyáltalán nem fukarkodó közönség zsufolásig megtöltötte a nézőteret és így Bokody jó auspiciumok között kezdte meg a ciklust.

Husvét hétfőjén Csepreghy közkedveltségű népszínműve: „A piros bugyelláris” került színpadra és pedig olyan vontatott, gyöngye előadásban, amilyenhez Bokodi társulatánál nem vagyunk szokva és amilyenem remélhetőleg nem fogunk többé találkozni.

Különb is egy ilyen kitűnő népdalokkal telített népszínművet csakis jó énekesekkel lehet élvezhetően színpadra hozni; már pedig hogy Török Margit (Török Zsófi) és Szilágyi (Kőza Gyurka) azok volnának, a legjobb akaratukkal sem mondhatjuk; a két pompás szerep egészen elveszett kezökben.

A szereplők között kivált Karolyi, ki

Hajas ispán szerepét jól alakította és Derengi, ki Csillag őrmester dalait kellemes hangján élvezhetően adta elő.

Kedden Bokor József kedves zenéjű operetteje: „A kis alamuszi” ment élvezetes, jó előadásban. A szereplők egymást igyekeztek felülmúlni a háládatos szerepek jó alakításában. Szalóczy nemcsak hogy fess Renard vicomte volt, de jó játéka mellett énekszámait is szépen adta elő, miben hiv segítő társa volt Bándi Róza a milliomosnó szerepében. A kisasszony tehetsége utóbbi ittléte óta sokat izmosodott, hangja erősödött és azzal jól is tud bánni; énekszámait majdnem kivétel nélkül megismételtette a szép számu közönség. Igen jó volt és folytonos derűtséget keltett Szebeniben a Pompipogya szerepében, nemkülönb az egyéb tehetségei mellett sok humorral is rendelkező Kovács, mint a szarvakat önkézüleg felrakó férj. Rettenetes rendőrkáplár szerepében „rettenetes”-en jó volt Deréki, ki a vallatási jelenetben Karolyival együtt halálra neveltette a közönséget.

Már az első előadásnál észleltük a kísértetül szolgáló zongora rettenetes gyarlóságát, mely gyarlóság ezen sok és szép énekszámmal rendelkező operette-előadásnál botrányos rosszasággá minősült. Nem lehetne ezen segíteni?

Arra meg egyenesen felkérjük az igazgatót, hogy a kutyáknak a terembe bebocsátását szigorúan tiltsa el!

Levelezés.

Alvincz, 1897. ápril 15.

Szőcs Imre.

(Született 1831-ben, meghalt 1897-ben.)

„Elhunyt kedveseinkért sirni fájdalom, de boldog az, kinek, ha kedvesére gondol, nincs más oka könnyezni.”

Br. Eötvös.

Egy ujonan felhantolt sirtól jövök; egy új sirt ásának a halál legujabb martalékának. Halál! Te rémletes vázkép, ki gunyos szemekkel nézed az élet örömeit, s elvet találsz a halandó kebel boldogsága romjain, hol az a hely, hol sötét alakod pusztulva meg nem jelenne? Ott vagy te a csecesemő rengő bölcsője fölött, a virgoucz gyermek játékinál; romba döntöd az ifjú szív reményvárát; irigyelve nézed, ha a boldog házaspár vígan evez az élet folyóján, s elég kaján vagy sötét ködöszlopban megjeleni a virágos part fölött, s föltépett szírteket dobni a tisztatükrű folyamba, hogy elsüllyszd a vígan uszó élet-sajkát! Belopódzál egy boldog családba is f. hó 10-én délután 6 órakor, s elrablád egy népes családnak örangyalát, fentartóját, mindenét. Elrablád a hű férjet; kiszakítad a még nevelésre váró apró gyermekek közül a gondos, szerető apát, elvived, még mielőtt munkáját bevégezhette volna, el, még mielőtt csak egy rövid Isten hozzádot mondhatott volna!

Fáj a kebel, sajnó a szív, midőn ki kell mondani, hogy Szőcs Imre földbirtokos, nyugalmazott cs. és kir. százados, nemes Alsófehér vármegye bizottsági tagja, Alvincz nagyközség előljárója, állami iskolai gondnok, stb. életének 66. boldog házasságának 17. évében, alig pár percz szenvedés után f. hó 10-én délután 6 órakor jobb létre szenderült.

Hült teteme a község, a közeli és távoli vidék óriási részvéte, a háznál főtisztelendő Puckher Anaklet által végzett egyházi szer-

tartás után, s a 82. gyalog serezed zene-kara által előadott gyászadalok mellett f. hó 12-én délután helyeztetett a róm. kath. sírkertbe örök nyugalomra, azon helyre, hol zavartalan béke honol. Nem lappang ott a kísértés kigyója; nem vérzik hűtlenség miatt a baráti érzékeny kebel; nem fondorkodik a mézes ajku kétszínűség; nem tépi becsületünket a véres körmű rágalom; nem nevel kigyót keblében a jóltevő; nem jutalmazatik hálátlansággal a könyörület. Nem! Ott zavartalan csend és béke uralkodik. Hasztalan jajgat a kétségbeesés, hasztalan ömlik a szemek könnyengere, hasztalan piheg a kebel szakadozott sohaja, hasztalan ordít az éjszak vad szele; nem zavarják mind ezek a halottak mély álmát! Igen! A sír az egyedüli csendes hely. De azért végtelen kárt követel el, oh halál, hogy oly hamar elvived azt, kit népes családján kívül mindnyájan szerettünk, becsültünk.

Legyen álmod zavartalan, nyugvó felebarátunk, s egykor boldog ébredésed!

Székely Lehel.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter az abrudbányai adóhivatalhoz pénztárnokká Molnár Sándor adóhivatali ellenőrt nevezte ki.

— **Hymen.** Cirner Vilmos erzsébetvárosi gyógyszerész e hó 19-én vezette anyakönyvvezető s oltár elé Koch Helén kisasszonyt, Koch Tamásné bájos leányát. Az esküvő Gyulafehérvárra folyt le, ahol a vőlegény szülőin kívül sokan voltak városunkból is.

— **Esküvő.** Baruch Mór gyulafehérvári lakos május hó 2-án tartja esküvőjét Veisz Mariska kisasszonnyal, Munkácsy Zsigmond gyulafehérvári lakos nevelt leányával.

— **Eljegyzés.** Molnár Gyula vasuti mérnök, városi társadalmunk egyik igen előnyösen ismert tagja s lapunk szellemes munkatársa, e hó 18-án husvét vasárnapján eljegyezte Müller Irénke kisasszonyt, Müller Mihály vármegyei főügyész szép és nagyműveltségű leányát. Gratulálunk.

— **Gyászhir.** Lapunk zártakor vettük a szomorú hírt, hogy József Benedek Sándor né szül. Szili Jozefa e hó 21-én elhalt. A 80 éves agg urnó több idő óta betegeskedett és a kórt leküzdeni már nem tudta. A szokimondó, magyaros öreg asszonyt ismerte az egész régi és jelenlegi Nagy-Enyed, de nemcsak ismerte, hanem tisztelte és becsülte is, és így őszinte részvétellel kíséri elmúlását.

Az elhunytban Benedek Gábor vármegyei árvászeki úrnok, dr. Bartók Györgyné, Szele Ferenczné anyjukat, számtalan unoka nagyanyjukat gyászolják, kik az utolsó napokban mind a haldokló köre gyülekeztek és ezzel édesítették meg végső óráit. Pihenjen csendesen!

— **A nagyenyedi isr. szent egylet** f. hó 11-én tartotta meg rendes közgyűlést. A jóváhagyott alapszabályok kihirdetését és az ideiglenes képviselőnek egy évi működését felőlelő elnöki jelentés meghallgatása után az egylet véglegesen megalakult és három évi tartamra a képviselőt és tisztikar megválasztását közfelkiáltással a következőképp ejtette meg: Elnök Grün A. Samu, alelnök Fénichel Jakab, jegyző Grünfeld Dávid, pénztárnok Schönberger Mór, ellenőr Nussbaum József, kurátorok Girsch Jakab és Aussburg Sámuel. Képvi-

seleti tagok: Feiler Farkas, Reich Mihály, Benedek Sámuel, Neumann Géza.

— **A zöld csütörtök elnevezés eredete.** A „zöld csütörtök“ elnevezés eredete még mindig élénk vita tárgyát képezi. A bajor gimnáziumokban használt s valamennyi bajor püspök által approbált hittankönyv 218-ik oldalán a következő magyarázat áll: „A nagyhét csütörtökjét zöld csütörtöknek nevezik, mert ezen a napon élvezik a tavasz első zöldjét.“ Egy másik, sokkal alaposabban megokolt magyarázatot nyújt Weigand német szótárja. Műve első kötetének 738-ik oldalán a következőket mondja: „A zöld csütörtök elnevezés a latin „dies viridium“, a zöldék napja kifejezéstől származik. Zöldek alatt oly vezelekül értendők, kik büneik alól felmentve, megtisztulnak, újból felvétetnek az igaz keresztyének sorába, részt vehetvén az Úrvacsorában is.“ A zöld csütörtök elnevezés helyett, éppen ezért, igen gyakran a „megtisztulás napja“ kifejezés fordul elő.

— **Mérgező tinták.** Gyakran mesélik, hogy vérmérgezések történnék, amelyeket az íróttal ejtett szurás okoz. Mint hasonló esetekben, amikor a szurást a rozsdás szeg vagy ilyes valami okozza, a rozsdát tartják a bekövetkező vérmérgezés okának, úgy az íróttal ejtett szurásokból származó vérmérgezést is gyakran a tinta mérgező hatásának tulajdonítják. Pedig a tinta magában véve nem részes a betegség előidézésében, hanem valószerűleg sokkal inkább azok az élő csírák és baktériumok, melyek a tintával együtt jutnak a sebbe. Erre vonatkozólag eddig még kevés vizsgálatot tettek. Ennek jórészt az az oka, hogy a friss anilinszínek, amelyeket igen sok tintafaj festésére használnak, pusztítják a baktériumokat s így a betegséget okozó csírákat csak a régi és romlott tintában keresik. Egy német tudós, Marpmann, volt az, aki először végzett idevonatkozó vizsgálatokat a lipcsei egyetemen. Vizsgálatainál legnagyobb részben iskolai tintákat használt, amelyek közül hatvanhét-féle tintában ki tudta mutatni a baktériumokat. A vörös és kék anilin-tinta is tartalmaz baktériumokat, s egy ilyen tintafajból készített bacillus-kultúra négy nap alatt megölte az egereket, melyeket beoltottak vele. Nem volna mindezek után czélszerűtlen, ha az iskolában használt tintákra nagyobb figyelmet fordítanának.

— **Küzdelem a pókokkal.** Ismeretes, hogy a természetben gyakran igen jelentéktelennek látszó okok jelentékeny hatásokat tudnak előidézni. Arra azonban még aligha gondolt valaki, hogy a kis pók képes megakasztani azt a villamos áramot, amely elég erős a leghatalmasabb állat megölésére is, s hogy ezzel a képességével állandóan tudja bosszantani a táviró-tiszteket. Pedig ez ma már bebizonyított tény. Japánból érkezett nem rég az a hír, hogy ott időkint nem lehet a drótokat táviratok továbbítására használni, még pedig akkor nem, ha a kis szövő-fonó állatkák a táviró-drótokat az ő ipari működésük körébe vonják. Mint itt Magyarországon, úgy Japánban is hálókát szőnek a pókok, hogy azokkal elfogják a zsákmányukat képező bogarakat. Ezenközben gyakran megtörténik, hogy finom hálók megerősítésénél nemcsak a fák és lombok ágait használják fel, hanem az aránylag alacsony táviró-oszlopokat és sodronyokat is, úgy, hogy a pókháló, ha a harmat benedvesíti, igen jó villamosságvezetőül szolgál, amennyiben az elektromos áramot a földre vezeti és ezáltal

azt a vonalat szolgálaton kívül helyezi. Az általános közlekedés eme sajátos akadályának mindjárt a fölfedezése után gondoltak a japánok arra, hogy radikális módon fogják leszoktatni a kis szövő-fonó mestereket erről a rossz szokásukról. Bambuszseprőkkel felfegyverzett munkásokat állítottak az oszlopok mellé, hogy a megakadályozott közlekedés ismét szabaddá legyen. De a szorgalmas munkások sokkal tevékenyebbek voltak az ő hálók kijáratában, mint a bambuszseprők azok elpusztításában. És a derék japánoknak meg kellett győződnie arról, hogy sokkal könnyebb a hatalmas mennyei birodalmat legyőzni, mint ezeket a megvetett, vagy észre sem vett állatkákat. Amerikából is hasonlót lehet hallani. Ott a szobrokon vettek észre a pókok pusztításait. A villamos lámpák, amelyek sugaraikkal elárasszák a nagy emléksobrokat, idővel kezdtek halványodni, a szobrokra valami homályos fátyol borult s a vizsgálatok során kiderült, hogy ennek is a pókok voltak az okai. Tudvalevő dolog, hogy az okos pókok szeretik finom hálókát olyan helyen kifeszíteni, amely a napfényt odaengedi hozzájuk. Ennek az az oka, hogy azok a kis rovarok, amelyek az ő eledelüket képezik, legnagyobb részben szeretik a világosságot és a napfényt, vagy a lámpáktól megvilágított helyeket keresik fel. Ezért a villamos lámpák, mint megannyi kis nap körül legősi gyűlnek össze a pókoknak, hogy maguknak hálót készítsenek. És így a nagy emlékműveknek számolniuk kell egy alig látható pókocskára pusztító hatalmával.

Meteorológiai jelentés április 18-tól 21-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Bor- lat	Csapadék	Hő napi max. min.
18	7	65.2	+10.9	SW ₂	1	—	
	2	60.3	+20.4	S ₁	4	—	+21.7 +5.6
	9	58.4	+12.0	S ₂	1	—	
19	7	55.5	+11.0	SW ₁	1	0.2	
	2	55.3	+12.6	N ₂	9	—	+18.0 +0.2
	9	58.7	+7.2	W ₂	1	—	
20	7	59.6	+5.4	S ₂	1	—	
	2	56.7	+16.8	S ₁	2	—	+16.8 +5.4
	9	56.4	+7.0	—	0	—	
21	7	54.5	+9.9	N ₁	8	—	
	2						
	9						

Kilátás: Borús és esőre hajló idő.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, Δ = dara

Apróságok.

A narancs.

— Miért nem eszed meg a narancsot, amit hoztam?
— Várom, míg Béla jön.
— Miért? Felelni akarsz vele?
— Nem én, hanem jobban izlik a narancs, ha valaki nezi és irigyli, amint eszem.

Gyermekszáj.

A nya: Laczikám, mondd meg, Julesa néni ki szereti?

Laczi: Az apa, mert láttam, hogy nagyon sokszor megcsókolta, amikor mama nem volt itthon.

Gyermekszobában.

— Hogyan ejtegetjük ezt: É n u j s á g o m ?
— Az É n u j s á g o m - o m , a t e É n u j s á g o m - o d , a z ő É n u j s á g o m - a , a m i É n u j s á g o m - u n k , a t i É n u j s á g o m - o t o k , a z ő É n u j s á g o m - j u k .

Mi az a kvóta?

András szomszéd kérdezi a Pál szomszédjától: Ugyan mondja meg nekem, mi az a kvóta?

Pál szomszéd: Az a kvóta olyan kóta, amelyből Bécs amint fujja, báró Bánffy úgy járja.

A kis árulkodó.

Ferenczsné társaságban panaszkodik, hogy nagyon veszti a haját. A kis Margit közbekiált:

— Nincs elvesze a hajad, mama. Hiszen tegnap betetted a ruhás szekrénybe.

A kegyelmi kérvény.

Az apa a kis Rezsőt engedetlenség miatt három napi szobaárstromra ítéli.

Miután Rezső összes könyeit kisírta, fölkeresi anyját és levelezőlapot kér tőle.

— Mit akarsz vele, gyermekem?

— Kegyelmi kérvényt akarok intézni a királyhoz.

Mai asszony.

— Nagysád nem szokott főzni?

— De igen, ha nagyon megharagszom a férjemre.

Jó hír.

A nagysága kérdezi a mindenes lányt:

— Na, mi hírt kapott hazulról, Náni?

Náni sugárzó arccal felel:

— Jó hírt, kezét csókolom. Az öregapámnak megengedték, hogy a templom kapujánál kolduljon.

A jó bizonyítványok.

Egy nevelő alkalmazást keres egy családnál.

— Vannak-e jó bizonyítványai?

— De mennyire! Ahány helyen eddig voltam, annyira meg voltak elégedve tanításommal, hogy már a második napon megköszönték további működésemet.

Az iskolából.

Tanító: Gyuri, meg tudád-e mondani, hogy az Isten hány nap alatt teremtette a világot?

Tanuló: 6 nap alatt.

Tanító: Hát a hetedik napon mit csinált?

Tanuló: Elaludott.

Derék fiu.

Plebános (vendég az ebédnél): No, ez a Jancsika derek fiu. A prédikáció alatt nem cseveg.

Jancsi: Persze, csak nem keltem fel a papát?

Előre látó gyermek.

Egy anya sétálni viszi gyermekét; a séta előtt a gyermek azt mondja:

— Mama, jó volna, ha ezukrot vinnél magaddal, hátha az utcán sirni kezdek.

Praktikus emberek.

Ur: Hogy van az, Bandi, hogy öcsédnek oly jó meleg télikabátja van, neked meg nincs?

Bandi: Az én születésem napja májusban van, hát a szüleim csak akkor vesznek nekem ajándékot. Ő pedig télen született

Közgazdaság.

Mezőgazdasági szemelvények.

II.

A tavasszal ültetett fák száraz idők mellett gyakran nem akarnak hajtásnak indulni, s ha korán nem segítünk rajtuk, végképp ki is vesznek. Ily esetekre a következő sikeres eljárást ajánljuk: „Ha az ültetett fa hosszabb idő multával sem hajt ki, azonban még kiszáradva nincs, amit könnyű felismerni: ki kell a fát megint venni helyéről, a gyökereket újból visszametszve, naptól melegített vízbe két-három napon betenni, s iszapolya újból elültetni, s bizonyosan kihajt. Én — írja egy gazda — mintegy 45 drb gyümölcsfával tettem így; magam sem bítem, munkáim pedig nevetek eljárásomat, s ime, azok közül csak kettő nem fogamzott meg és ez nagyon természetes dolog, mivel előbb nem hajtottak ki azért, mert a gyökér vége megszáradván, táp-nedvet magába nem szívhatott. Mindenestre érdemes megfigyelés ez; alkalom adtán a gyümölcsfákkal foglalkozók megkísérlelhetik a fenebb ismertetett eljárást.

Tartós mázt a szabadon levő fatárgyak részére úgy nyerhetünk, ha sós vízben oldott meszet lefőlőzt tejjel kellőleg meghígítunk. Ez igen tartós máz, sőt azt állítják, hogy a fatárgyakat tűzmentessé teszi. Annyi bizonyos, hogy a mezőgazdasági faeszközök tartósságát nagyon emeli, s már olcsóságánál és egyszerűségénél fogva is megérdemli a megpróbálását.

Az ültetésekor melyre került fákön lehetőleg segíteni kell. Gyakran megtörténik, hogy a fák tövei vastag földréteggel fedetvén be, gyökereik igen mélyre jutnak a föld felülete alá. Némely fa e miatt kezdetben csak keveset szenved, különösen ha a föld sokáig laza marad, s ha a levegőnek a gyökerekhez jutását nem gátolja; keveset szoktak szenvedni az oly fák is, melyek könnyen kepeznek új gyökeret, mint a fűz- és nyárfa. Mások azonban, milyenek a tölgy- és szilfa, elbetegesednek és elhalnak, ha új gyökereket nem hajthatnak. A gyökérhajtást elő lehet mozdítani oly formán, hogy ezen fák törzséről a föld felülete alatt 6 cm.-nyire a kérget körös-körül lehántjuk; ekkor ugyanis dudorok fejlődnek, melyek — a legtöbb esetben — új gyökereket bocsátanak ki magukból.

Az őszi vetések boronálása tavasszal kitünő eljárásnak bizonyult. Általa a ritka vetések bokrosodásra tesznek szert, a sűrű vetések megrikkittatván, erőteljesebben növekednek, és nagyobb kalászatokat biztosítanak. A tavaszi vetés boronálása tulajdonképpen ugyanazon hatással bír, mint a kaszás művenyek, vagy a buza-felék megkapalása. megakadályozza a talaj elgazosodását és elősegíti a növény erőteljesebb fejlődését, és azonkívül legfőbb előnye, hogy általa biztosítjuk a talaj nedvességét, amennyiben a porhanyós felület az általából a termő rétegbe felszivárgó nedvességet feljónni nem engedi a növény gyökereit elborító legfelsőbb rétegnél, s így akadályozza a talaj nedvességét és tulságos mértékben való elparolását. Ily módon természetesen a nedvesség a talajban levő tápláló anyagokkal együtt majdnem kizárólag a növény rendelkezésére áll, annak fejlődését és elbokrosodását előmozdítja. Az őszi veté-

sek boronálása tavasszal tehát egyike a legokoszerűbb gazdasági kulturáknak.

A fejős tehének könnyű munkára használva kevesebb tejet adnak, mint azok, melyek munkára nem használtatnak. Erre nézve Babó tett érdekes kísérleteket Weinheimban. Kiválasztott 8 drb korra, hozamra, stb legjobban összeillő tehenet, melyek tökéletesen egyformán lettek takarmányozva, ezek közül 4 drb folyton istállóban maradt, 4 pedig befogatván, felnap valami könnyű munkát végzett. Négy hét alatt a be nem fogott tehének összesen 928 liter, a befogottak pedig csak 862 liter tejet adtak. Ez idő alatt az istállóban maradtok sulya 18 kilogrammal gyarapodott, az igás tehéneké ellenben 6 kilogrammal apadt. A végzett munka tehát 63 liter tejbe és 24 kilogramm husba került; a 63 liter tej értéke 6 krajczárjával 3 frt 78 kr, 24 kilogramm élősuly 30 krajczárjával 7 frt 20 kr, s így a befogott tehének négy hét alatt 11 frt értékű hullal és tejjel adtak kevesebbet s így egy munka-nap 40 krajczárba került. Tekintve azt, hogy kiscgazdánk a teheneket igára is használják a tejnyeres mellett, a fenti 40 kros munka oly olcsó, hogy csak köszönettel tartozunk a német sógornak, aki eme érdekes kísérletet végrehajtotta.

A salétromos zsákok tűzveszélyesek. Minden tavasszal nagymennyiségű chillsaletromot szállítanak a különböző műtrágya-gyárak. Amely hasznos eme trágya, mint ilyen, oly sok rossz oldala van más tekintetben; nemcsak halált okozó mérgek, ha az állatok gyomrába jut az által, hogy a salétromos zsákokat nyalják, hanem nagy mértékben tűzveszélyes is. A salétromos zsákok minden szalát gyújtószáznak tekinthetnek, amelynek csak egyszikra kell, hogy az egész környezetét lángba borítsa. Azért az ilyen zsákokat nagy óvatossággal kell kezelni.

A ló-szerszám eltartásának módja. A bőrből készült ló-szerszámok rendszeren vízzel mosatnak, mi igen ártalmas, mert szárazzá teszi a bőrt, miáltal a lovak bőrének feltörések okoztatnak. Ezen bajon segíteni lehet a következő eljárás mellett: Keverjünk össze repce vagy len olajat egyenlő mennyiségű faggyúval, e keveréket tűzőn óvatosan megolvasztva, kenjük be vele a kantárnak, szügyelőnek és hevedernek belső, a ló bőrével érintkező felületét. Eme eljárás mellett a ló-szerszám kitünő állapotban lesz tartható, s gőz- és víznek igen jól ellenáll.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

Vöröshere (lóhere). A szükséglet fedezésén már túl vagyunk, a jelenlegi forgalom még csak az utanszerzésre és a kis szükségletre szorítkozik. A készletek az idény végével úgy leapadtak, hogy már egyáltalán nem számottevők.

Luczerna. A forgalom távolról sem felelt meg a varakozásnak, mi csupán abban leli okát, hogy a mi viszonyainkhoz tökéletesen értéktelen amerikai luczernából vagy 3500 métermázsza lett Ausztria-Magyarországra behozatva. Nagy versenyzője volt ez belföldi termésünknek, melynek forgalmát megnehezítette, majd csak lehetetlenné tette. Az érdekelt köröknek figyelmét ez természetesen nem kerülhette ki és a földművelésügyi minisztériumhoz orvoslásért folya-

modtak oly irányban, hogy a magyar gazdákat a már nem csupán fenyegető, hanem ténynyé vált veszedelem elől megvédje. Addig is, míg ezen intézkedések történnek, a gazda legyen az, ki védekezzék azzal, hogy a magvizsgáló állomást minél gyakrabban igénybe veszi és szükségletét csakis ott fedezi, hol szigorú biztosítéka van arra nézve, hogy amerikai vagy amerikaival kevert heremagot kaphat.

Takarmanyrépa magnak még mindig igen jó kelendősége van.

Bükkönyben, muharmagban, bal-tacziemben normális a forgalom. Jegyzések nyersáruért 100 kilónként Budapesten.:

Vöröshere	30—40 frt
Luczerna	35—40 „
Bükköny	5 $\frac{1}{2}$ —6 „
Muharmag	6—6 $\frac{1}{2}$ „

Csarnok.

A Laczházy-kastély.

— írta: Molnár Gyula. —

ELSŐ RÉSZ.

III.

Valóságos üdviválgással fogadták a viz-eséstől visszaérkezetteket azok, akik részint a fáradságos uttól megijedve mondtak le a nagyszerű látványosságot élvezéséről, részint pedig nem távoztak el, hogy az ebéd feletti felügyeletet kellően teljesíthessék.

Az ebéd pompás volt és igazán hercegi. A hír, mely legott elterjedt a társaság összes tagjai között, hogy Halmágyi gróf és Tarjossy Miczi kölcsönösen eljegyezték magukat, lelkes hangulatba hozta az egész kiránduló társaságot, míhöz különben a gyönyöző Mumm is hozzájárult.

Persze a hirtelen történt hymen-hír legott elegendő okot szolgáltatott egy esomó élczre, melylyel a szerelmesek érzelmeit akarták tűzpróbára tenni.

Sarolta mozdulatlanul ült édes anyja mellett és miközben szórakozottan evett, gondolatai messze elkalandoztak, maga sem tudta, hol. Nem vette észre, hogy Arthur herceg szemé arcán pihen és vagy sugárzik felé delejes árammal. Nem vett tudomást még csak arról sem, hogy anyja és a hercegné kölcsönösen megegyezve említették meg a társaság előtt a kettőjük közös érzelmet követő eljegyzésüket.

Csak akkor rezzent fel álmodozásából, mikor az ifjak és a leányok mellé lépve, ki-ki örvendő arczczal fejezte ki úgy neki, mint Laczházynek szerencsekívánatait. A hír annyira váratlanul érte, hogy belesápadt, de ezt senki sem ért reá ellenszenvre magyarázni, sőt annak tulajdonították, hogy a leányka meg van hatva a boldogságtól, melynek ily előzmények után osztályosa, részese.

Boldogság! . . .

Keserűen akart felkaczagni, fel akarta világosítani a többieket, hogy hazug rágalom az egész, az édes anyja terve ez, melyben nincs semmi része sem a szívének.

És mikor a leányka, kibén az ösök vére csörgedezett, mely tud uralkodni magán, anyjára, az ő édes, tiszteltben megöszült anyjára nézett, látta annak örömben tündöklő arcját, fénylő szemeit a meglepedés pirjával arczán, hát a leányka pillanat alatt határozott.

Lemondott bohó vágyairól, megfeledkezett titkos érzelmei ábrándos idealjáról, megfeledkezett egyszer tett esküjéről, mely egy-

szer és mindenkorra füzte őket egymáshoz, és — nyíltan bevallotta, hogy igen is jegyese lesz Porthay herczegnek, ki szavai után a meghatottság őszinte nyilvánulásával csókolt neki kezét.

Sarolta aztán igazán nem ért reá többé a gondolkodásra. Arthur herczeg körülvette és szerelmes szíve egész gyöngédségével halmozta el.

— Oly boldog vagyok, hogy szavakkal nem tudom azt kifejezni! — szólt sokszor.

És elérkezett végre az az idő is, ugy szeptember közepén, hogy a Laczházy-kastély nagy termeit, melyekről az ősök mord arczképei nézegettek le — virágokkal kezdetek díszíteni; hogy elegendő pompával és fényvel fogadhassák az előkelő társaság neves tagjait, akik a lakodalmon részt vettek.

Szeptember 16-án ment végbe az esküvő a Laczházy kastélyban ugy polgárilag, mint egyházilag is, temérdek közönség jelenlétében.

Sarolta rendkívül szép volt, arca halvány volt, összhangban selyem ruhájával tekintete, melyet kissé fátyolozottá tett az izgatottság, szeretettel pihent meg édes anyja boldogságtól sugárzó arczán.

Az özvegy grófné a szertartás befejezésével könnyezve csókolta meg gyermekét, aztán így szól hozzá:

— És most boldog vagyok, gyermekem, mert látom, hogy jövendő életed egy nemes és erényekben gazdag fiatal férj oldalán veszi kezdetét. S bár fáj az a tudat, hogy újra válnom kell tőled, mégis vigasztalni fog magányomban a remény, hogy a te lelked boldogságát megtaláljad. Ugy-e, Sarolta, boldog vagy?

A fiatal asszony révedező szemmel, halványan felelte:

— Azt hiszem, az vagyok, anyám.

És különös tekintetet vetett a pár lépésnyire álló delczeg dragonyos főhadnagyrára, ki e percben ura és parancsolója lehet.

— Az Isten áldjon meg gyermekem!

És az anya össze-vissza csókolta gyermekét.

A fiatal herczeg mosolyogva szólt Laczházynéhez:

— Ugyan, anyám, hagyjon egy keveset nekem is Saroltából.

A grófné örömtől áradó szívvel nyújtott kezét a herczegnek, ki azt a legmélyebb tisztelettel megcsókolta.

— Arthur, aztán magára bízom az én legnagyobb kincsemet, Saroltát, viselje gondját és szeresse őt becsületos, igaz érzelmmel, mert oly jó gyermek, hogy azt megérdemli. Ugy-e, megteszi?

— Meg, anyám!

A gratulációkat már mosolyogva fogadta az ifjú pár. Végül dús, gazdag lakomához ültek, melyen lelkes toasztok közepette ünnepele a fiatal párt, mint a nemes érzellem és tiszta vonzalom kapcsát, mely hogy soha sem fog meglazulni, azt szent meggyőződéssel hitte mindenki.

Az éjjeli gyorsvonattal aztán a fiatal pár hosszú külföldi nászutra indult.

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gár részvénytársaság könyvnyomdájában.

A selyem el van égve!

Ezt szokták a hölgyek mondani, ha az illető ruhadarabok igen sokszor már a 2. ik, 3. ik viselés után a hajtásokban elszakadnak vagy mint a vatta szétmállanak: ezen jelenségek nem a „véletlen” által okozott elégés! hanem a selyem, hogy az vastagabbnak s mégis olesónak tűnjék fel, tudatosan leszen ez inn- és phosphorsavval páczolva, melyek a nyersselyem érszárait mintegy szétrágják: az ilyen nemű festési eljárást „megterhelésnek” nevezik! mentül jobban óhajtják a selymet megnehezíteni, annál több ez innfürdőn megyen az keresztül, hogy ezen mérget tökéletesen magába szívja. Az így festett selyem — a legnemesebb szövés! — a halál csiráját tehát, még mielőtt a szövőszékre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen szálaból készült ugy nevezett selyem szöveteknek, rövid használat után, természetesen szakaadozniok kell, mint a gyújtó kanócnak, a szerint, amint azok többé avagy kevésbé terheltek meg. — A drága öltözék (készítési díjjal együtt) tökéletesen értékelen. Az én valódi selyememből szívesen küldök posta fordultával portó- és vámentesen mintákat HENNEBERG G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyárai ZÜRICHBEN.

2297—97. tkvi.

Hirdetmény.

Diód község telekkönyve tagosítás folytán az 1869. évi 2579 számú szabályrendeletre képest átalakítottik és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. törvények a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottik.

E czélból az átalakítási előmunkálat hitelesítésére és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1897. május 19-én fog megkezdődni.

Eunélfogva felhivatnak:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen nealáni észrevételeiket annál bizonyosabban adják be, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthető;

2. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló betérjesztésekre nézve okadalt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a közzétett határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel;

3. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírára az 1886. XXIX. t. cz. 15—18. és az 1889. XXXVIII. t. cz. 5, 6, 7 és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megkeresni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy adhasanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték-elengedési kedvezménytől is elesnek;

4. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosa, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kir. járásbiróság, mint tkvi hatóság. Nagy-Ényeden, 1897. április 5-én.

A kir. bíró hiv. távollétében
Lászlóffy József,
kir. albiré.

1094 1—3

A t. gazdaközönség figyelmébe!

Tisztára takarított, csiraképes

vörös heremag

vetésre alkalmas:

Deutsch Adolf mag- és terménykereskedőnél Gyulafehérvárt.

1091 3—4

Erdélyi bank és takarékpénztár részvénytársaság

Kolozsvárt.

Elad különféle sorsjegyet havi részletfizetésre, még pedig

12, 18, 24 és 36 havi részletfizetésre.

Legközelebbi huzások:

	Főnyeremények:
1870-es magyar nyeremény-sorsjegy	frt 120.000
4%-os „ jelzáloghitelbank-sorsjegy	50.000
1860-as államsorsjegy	60.000
Osztrák hitelsorsjegy	150.000
Magyar vöröskereszt-sorsjegy	20.000
Osztrák „ „	20.000
Bazilika sorsjegy	20.000
Olasz vöröskereszt-sorsjegy	Lira 35.000

A kamatozó sorsjegyek kamatai a megbízó félnek esnek javára.

1093 2—2

